ИЗЛАЗИ У СРЕДУ И СУБОТУ.

ОГЛАСИ плаћаю се од сваког реда из гармонда један пут 6, а после 4 н.
За жиг сваки пут 30 новч.

Предплату прима уредништво и све ц. кр. поште; а у Београду разноситель Напредка.

НАПРЕДАК.

ПРЕДПЛАТНА ЦЕНА
У АУСТРИСК ЗЕМЉАМА
На годину 10 фор., на пол. године 5 фор., на четврт 2 фор. 50 новч. а. вр.
У СРБ. КНЕЖЕВИНИ
на годину 100 гроша, на пол год 50 гроша, на четврт год. 25 гроша

Уредништво е у господской улици у кући г. Гвоздановића

БРОЈ 8. У Новоме Саду, у суботу 27. јануара 1868. ГОДИНА XXI.

У НОВОЈ ГОДИНИ.

Ових дана сви хришћански народи са 1867. сарадиме стару, да започну нову годину.

Шта ће нам донети ова нова година?

Пре него је поздравимо, треба да се опростимо са нашом старом добром познаницом.

На то су сви људи навикли, да са старом годином заврше своје послове и рачуне на чисто изведу.

Ово чине сви срећни народи у Европи, и кад послове своје закључе, дају о себи самима рачун.

Овај рачун служи за мерило, како се има честитати и поздравити идућа година.

Хоћемо ли ми Србљи имати повода, да наступајућу нову годину себи честитамо, или не, показаће нам рачун.

Рачун наших послова, кад би се површно сматрао, био би врло кратак, и дао би се у две три речи свести, које су у овој озаборављеног Бранка песми изражене:

— — — она љута гуја,
Што удари на Косово равно —
На с' диже, па гледа да нађе
Но своје смрскано комађе;...

Ал ми нетреба да рачунамо само од послова прошле године; по судбини задње среће српског народа, воде нам се послови од млого година, и у таковој грдоби, да кад би их потанко расчланили и о њима меродавно рачунали, морало би се далеко више табака написати, но што би овде било места.

Рачунаћемо се даклем само на кратко

I.

Од памтивека грчког и римског царства српски народ населио је предео, кои је назвао Србиом.

Да је српски народ био проста населбина грчки императора, неби грчко силно царство дозволило, да се име старе Мизије са наименовањем Србије промени.

Србљи су тај предео као независан народ заузели и по природном праву и наименовали га.

Тај предео није био ограничен на само благодети плода земље, већ морао је и друга материална, пак и душевна преимућства садржавати.

Србија, као држава, сили се, подиже се и распростире се.

Шири се на друге предјеле и насељава своим синовима туђег имена земље.

Народ се недиже и неплоди у робству.

Народ расељен и насељен у туђег имена земље задржава име Срба.

Срећна је даклем морала бити држава Србија, јер су то њени синови из благодарне успомене с тим, што су име од мајке Србије на све земље, где су сели, са собом донели, и до дан данашњи верно сачували.

Држава Србије паде судбином поражена на пољу Косову.

Је л' онда и Србин пао?

Јесте материално — ал душевно никад — никад ни очајавао није!

Србин је на пољу Косову изгубио своју мајку — отачаство, и дуго, дуго је времена носио — и нека чест носи још и сад окове, — ал то нису окови робства, већ свежег лава.

Србин ако и јесте изгубио отачаство, ал слободу у самом себи и у поносу имена свога задржао је за свагда.

Огромна су дела српског народа у крвавим бојевима не само на свом огњишту, него поготово у целој Европи.

Познала је српско јуначство свака држава, која је са победоносном Австријом за ове три стотине и више година посла имала

Докле је Австрија слободним српским народом располагати у стању била, донде је њена моћ у земљи, а власт на све стране сијала.

Од кад се српски наарод са унијаћењем, германизацијом, спаиллуцима, па са мађаризмом борити започео, — моћ и власт и Австрии престадоше.

Србин није надјачао, ал дух народа српског ојачава.

Чисти се ваздух предедрасуђа: та Србин неочајава ни у Босни, и, где га је љуто варварство притисло и кроз стотине година таманило!

Србин је свугди и свагда потоком крви своје бранио име и слободу духа свога, и на место изгубљене домовине заузео је земљу, коју је десет пута крвљу својом и непријатељском оросио.

Скинуо је окове са своје мајке.

Показао је, да је народ за оружије, као и с плугом.

Ако су га у најдубљем миру напали, умео је с највећом одважношћу смрти и гоњењу једнако на сусрет изићи.

Сваку стопу крвљу орошене земље претворио је у врт и рај, мора му даклем ова земља благодарна бити, мора му поред задржаног слободног духа слободан стан дати, мора му велику домовину његову повратати.

Понос Србина јамчи, да ће се њему из ове жалостне ал славне прошлости сунце родити; и с отим поздрављамо нову годину, да нам заслужени дар донесе.

ДОПИСИ.

Из **С. Кера**. Док ми се іошт срце у радости топи, а очи ми радосне сузе лију, уведо перо у руке, да вам ово неколико речи слобштим са молбом, да их у ваш пошт. лист ставите. У колико ми е цељ, да вам данашню светковину опишем, у толико више желим вам явити, шта се овде од 2. ян. о м. по нас Србе важно догодило.

Дакле 2. ян. о. г. сва кои су по грађанском закону пунолетаљ позвани бише, да у српску школу дођу. Искупило их се 56 Пре него што раду приступе, одчитаю молитву „Царю небесни", а затим редстави им г. парох, да би нужно било, почем су многи од избрани обштинска чланова помрли, а многи се из места иселили, да се нова обштина изабере. Пре но што ће се избору приступити, конституе се обштина по образцу устава новосадске обштине. (Овај нови устав наше обштине прилажем вам). Кад се устав усвои, пређе се на биранђ подпредседника и чланова обштински, и с тим се развиђосмо.

4. ян. била е прва седница новог обштинског представништва. Између други предмета би на реду молба г. учителя Н. Бугарскога, да се дошле из Турие у 23 бр. Шк Листа" прочита и у претрес узме; што би и учинено, и из тог дописа увидимо, да е туринска обштина за одраслию младеж оба пола вечернђ школе завела. И наша обштина одма усвои то начело и замоли г. пароха као председника обштинскога, да о св. богоявлењию народ, особито млађи нараштај, позове, да кои би вечернђ школе желили посећавати, нека се код г. учителя или г. старателя школског за 2—3 дана уписати да. Да неби пак учитель свой труд бесплатно полагао, одреди се, да му се у име награде годишњ да од сваког српског четврта землђ по 20 н. а од малокућана по 10 н. а г окружни школски управитель да се о томе званично извести

На св. богоявлењ позва г. парох народ на саучешће, и 8 ян. одпочнемо вечерню школу У 5 сати у вече тога дана явише се и уписаше се њи 52. Сутра дан почесмо са женском школом са 36 ученица. Бр й овај из дана у дан расте, и данас имамо мужки уписани 71. женски 55.

Молина е видити како радосно долазе, како пажљиво слушаю предавања г. учителя и поучна читаня г. пароха и г. старателя школскога, кои свако вече редовно читаю и казую по кою народну песму или што из српске повестнице; и ако у овом духу младеж остане, јамчим, да ће она временом у малом бити оно, што е у великом омладина српска — И ми смо овде св. Саву прославили торжествено. После свечане божие службе одосмо са чираци и рипида у школу где г. свештеник водицу освети, а затим народу лепих неколико речи изговори, на кое се народ одазва са многая лѣта. Затим е говорио ученик едан о школи и њеном задатку, а после е г. учитель прочитао из записника школскога приложнике на школу. После тога узме реч г. школски старатель позвавши младеж на слогу међусобну, ер има іош браће српске, коя чами у робству, а треба ће іой сложни мишица за ослобођенђ; требаће пак народу свестни матера за васпитаванђ подмладка. Пошто се іош песма светителю одпевала, вратимо се у храм божни.

На лицима наши стараца видило се задовольство, а млађима понос. Многи млади ученици питаше: да ли ће бити школе и на св. Саву, па им чисто жао би, што због празника ние било вечернђ школе.

Из свега овога видићете, да наш млађи свет бива свестниим и свестниим, и само му треба поштених и разборит вођа, па да буде на свако добро воляи.

Нека се овакав дух усели у сву нашу младеж! нека се ове школе заведу у све српске обштине! Желђ моє неће празне бити, ако само обштинске власти буду озбильно око народна напредка настале, и онда ћемо брзо у просвети стићи наше охоле комшие Немце.

Из **Крушедола**. Пре седам година завела е овдашня обштина, да се врховни школски патрон св. Сава свечано прославља, пак за успомену те прославе и школски е фонд за сиромашну децу основала, кои данас покрай свию трошкова до 300 ф. а. в. износи. Као што е сваке године прослављала, тако е и ове година била намерна, али на жалост у томе се преварила. Наш г. парох научио се, да му обштина сваке године нарочиту депутацию пошље, коя ће га умолити, да св. Саву свечано прославлява. А ове године како е обштина то пропустила учинити, то е син г. пароха, уедно и администратор (ер е наш г. парох без едне руке) отишао у филиял, да служи, а наш г. парох, противно канонима, служио е.....*)

У **Врднику** 16. ян. Премда су становници овдашњи прости селяни, али су тако побожни и цркви привржени, да се слободно са првим обштинама у овом погледу успоредити могу, због чега явну похвалу заслужују. Ние дакле ни чудо, ако се и ове године св. Сава свечано прославио. Славу овога дана огласиле су врангие іошт

*) Ваше жалбе на г. пароха подносите надлежной власти, коя ће им зацело знати лека наћи.

ПОДЛИСТАК.

У **Сомбору** 16. јануара.

Неке моје ситнице; — Припреме пред св. Саву; — Светковина светосавска; — Игранка на читаоничке цели; — Беседа и бал; — Нешто о штедњи и игрању...

Време је већ, да и од мене што добијете, да вам се јавим, да још несам умрьо, да још живим, да још по кадкад и перо у мастило замочити умем, а и мисли моје да нису јоште стале, да их још увек лако на хартији просути, и тако пред вас изнети могу. Па што је узрок, што вам се тако дуго јављао несам? . . . Може бити, и јака зима ова, која ми је чешће мастило моје замрзнула била? Но, и то би за нужду нека извина бити могла; али узрок прави у томе лежи, што вам ништа лепо, ништа радосно јављати имао нисам, а црне, немиле вести, то опет нити ви радо читате, нити ја радо пишем. . . Па опет узимам перо у руке, да вам, ако и не баш сасвим црне, ал оно доста жалосне ствари јавим. Ово су дабоме многоме ситнице, ал из млого ситна зрна постаје велика хрпа, а кад се и више хрпа на једну згрну, онда ти читав брег изађе, а брдо на правом и равном путу млого смета, те зато мислим, да је боље мањи посао без муке и напора него већи, са силним напором и знојем да се свршава.

Истина је, да се данашњим даном она пословица: „језик за зубе" свуда радо слуша, и да оног, који се по њојзи влада, неће штоно кажу баш тако лако „забољети глава". Из тог призрења морам и ја у млогоме да ћутим, да млоге такве ситнице у „глубину молчанија" до згоднијег времена хитнем, јер са главом није се шалити. . . Ал' опет ево вам неколико безазлених ситница мојих, које сам са ливаде нашег социјалног живота покупити могао.

Природни живот успаван је под белим кровом немилостива елемента, па може бити. да и ми спавамо! Истина је, ми нисмо виловњаци, да нам дремеж очи наше никад савладати не може, то је што сасвим природно. . . Но гле мене! ја таки на телесно спавање пређох, а и заборавих, да неки људи и душевно сасвим заспу, па тако слатко спавају, да их онда ни бајни снови не занимају, јер их се ваљада и Морфеј плаши, што су иза сна врло зловољни, па би га каквим ружним именом назвати могли. . . Па да ли смо ми поспали? Овако што и помислити млого би било! Као да овде неби омладине било, која спавати несме, којој баш и у дужност спада, да свест тамо, где је успавана буди, и да ју у народном духу негује. . . У осталом, ми и читаоницу овде имамо, де би се сваки дан, читајући важне догађаје, што по свету бивају, и слушајући мудре зборе старијих наших, душевно сазидавати *могли*. . . „Па зар код нас није тако",? може бити да ће ко запитати. Тако би требало да буде, ал на жалост — није . . Читаоница наша, истина, није, што се материјалног стања тиче, тако врло убога; само што нам два пута показује: један, који левом страном, разврату и пропасти, а један, који право и к цели води. . . Човеку је у природи дато, да већу склоност на зло него на добро имаде, да пријe на леву стазу развратности, него на десну стазу врлина наступи, па зато би тај леви пут препречити ваљало, затворити би требало ту мрачну собу: „картајуштихсе," која је и пре подне јоште у невреме пуна, и у којој се младеж наша учи најгаднијем пороку картању. . Убитачном злу овом још на руку ићи, то је грех, то је страшан грех, који се старијима нашима никако опростити неможе. . . Мислим, да сам доста казао, и коме су околности наше из ближе познате, тај ће ме сасвим разумети моћи.

Па о раду омладине наше да вам што јавим. О раду омладине? — Кад би само каква било, како радо, како с веселим срцем чинио би то; ал' на жалост, њега нема . . Мраз је рано пао, те је „Венац" још јесенас утукао био, па се једва сада пред пролеће дизати почиње, а „Шах" нам се на јакој зими тако јако замрзао, да се и непомиче, те баш за право казати можемо, да је мат и сва „шаховска дружина" наша . Јел'те, да су то све лепе ствари? . . . Ал' што му драго; да видимо, шта нам и Српкиње наше раде.

Ово неколико дана чиниле су се у свим српским кућама страшне припреме, особито тамо где се младих Српкиња налазило; сви се справљаху и с веселим срцем очекиваху светли празник просветитеља српског, кога смо ми у недељу прославили били. . . Мислио сам, да ће се сво српство у цркви на свечаност искупити, ал' сам се љуто преварио, јер баш оне, које су се св. Сави највише радовале, те баш нису на свечаност ову доћи хтеле. . . Испрва беше ми ово врло чудно, али брзо сам се томе досетио, јер сам знао, да је тај исти дан и игранка одређена била . . Е, паравски да је ово што прече! . . Та док се служба божија несврши, може се још и која сукња упеглати, који карнерић пришити, и још

у прозорѣ, као и почетак божанствене литурђие, на коіой е г. парох слово сходно даву изговорио. По литурђии освети се кольиво, и уз пратню звона и прангия одемо у школу, гдѣ се освети водица, колач пресѣче и кольиво међу народом подѣли. Єдан ученик нам е ову свечаност народном пѣсмом „св. Сава,“ кою е декламовао, увенчао. Прилози на фонд школски, уколико беше могуће, вису такођер изостали. Дай Боже, да се у томе само напредуе!

М.— У **Шиду**. Као сваке, тако и ове године прослависмо спомен просветителя српског. У ютру рано огласиле су прангие и звона ову свечаност, позиваюћи правовѣрне на ютреню молитву. Службу божию одслужио е преч. г. прота са своим капеланом найсвечаније уз пуцняву топова. После причастна г. прота поздрави народ лепим торжеству сходним поучителним словом. После службе божие ишла е лития у школско здание, гди се водоосвећенѣ држало. После водоосвећеня говорио е едан ученик, да е све слушаоце дубоко тронуо. При целиваню часнога крста добила е школа 17 ф. и 86 н. а. вр., а осим тога четворица грађана и трговаца Шидски приложише из усрдия свога прама школи и просвети знатне дарове на ту цѣл, да се девоячка школа у Шиду заведе и отвори, а ти су даровательи: г Лазар Грчић поклони школи четири ланца ораће землъ, да се сваке године добит преобраћа у готов новац и с тим новцем да се опет земля купуе; брат нѣгов г. Ђорђе, бивши ц. к. надпоручик, кои е на исту цѣл 50 ф. а. вр. оставио, кою е своту г. Лазар старателю школтком и уручио. Г. Любомир Момировић поклони на исту цѣл 50 ф а в. по желби свог единца Милоша (седмо школца) кои се прошасте године у вѣчност преселио. Г. Іован Форишковић сапуеция дао е од себе обвезницу од 100 ф. на исту цѣл, а припадаюћу лихву од онога дана точно ће школи давати.

Овом приликом являм читаюћем свету и за ове лепе жртве. Г. Петар Мауковић (Коички) трговац Шидски, кои е већ много до данас цркви и школи у свачем прилагао, и ове године на Божић приложя св. цркви златан путир особито вешто у Бечу израђен са дискосом и осталим утварима светим за вѣчити спомен своіой кѣери Анђелии, коя се у цвету младости свое ове есени у вѣчност преселила. А г. Светозар Шумановић даровао е богату одрайха црвеног са златни крстови и чипкама одежду, епитрахиль, пояс, наруквице и воздух и дарак над путиром с дискосом цркви нашой за спомен умерши свои родителя.

Буди хвала превелика од свию нас приложником и дородателѣм, и дай боже да се такови међу Србима хилядили!

(†) **Земун 20**. ян. Између целог српског народа Земунци су први били, кои су св. Саву за патрона своих народних школа изабрали. Они су іош 1812. године, настояванѣм свога проте І. Ивановића основали школски фонд и у своим штвтутима између осталог заключили: да у будуће св. Сава буде патрон школски; да се тай дан т. е. 14. януар свечано прославля, и да едан ученик говори благодарително слово основательима фенда, или да говири о ползи науке и просвете.

Фонд тай сваке године све већи и већи биваше; а данас брои 37,893 фор. 70 ½ кр. Без сумнѣ да би био и већи, да се свагда изпуњавао онай § штатута, кои гласи: ко узме новаца у заям из школског фонда, те за три године небуде уредно интерес плаћао, томе да се капитал одкаже Ал на жалост наша црквена обштина и кураторн истог фонда недржаше се свагда поменутог §. те зато и видимо, да е на толико места досад не само интерес него и главно пропало; а и кураторн нам овогодишньи рекоше: да има 5000 ф. у нескупљѣном интересу!

Срећом, те имамо сад свою штедионицу, те ће се сад новци и облигацие истог фонда њоіой предати, да она о њима бригу води, и уверени смо, да нам одсада неће крайцаре пропасти и да ће нам фонд сасвим другчие баредовати; ер код штедионице нема шале, она негледи ником кроз прсте, код њѣ нема кумства нит приятельства, већ ко едаред узме новаца у заям, тай мора уредно интерес и плаћати, а ние ли у станю давати га, она се зна брзо намирити.

Као сваке године, тако и ове прослависмо свечано св. Саву. У вече бияше у богородичной цркви бдение, а у ютру после 8 сати скуписмо се у сали, гди прво едан ученик и една девойчица слова говорише, а после нам парох прочита штатуте и имена приложника школског фонда После тога кураторн нам рекоше станѣ фонда и позваше, ако ко жели приложити што на фонд, да приложи. Истина, њи неколико и приложише нешто; ал на жалост видимо, да се сваке године све то манѣ на фонд прилаже, а то због тога, што е већина овдашњег грађанства увидила, да се новци истог фонда досад у заям даваше и на несигурна места, гди е после новац пропао, шта више да и дан данас има њи неколико грађана, кои су уедно чланови и политичне и црквене обштине, кои узеше из фонда новаца у заям, и већ толико година има, како исплаћую интерес на узети новац; те зато и могосмо од њих више у сали чути, гди говоре: што би ми прилагали, да се после Петар и Паво с њима помаже! Іош и то имам приметити, да та господа, коя дугую фонду и капитал и интерее, оће да неку ролу овде играю, они се праве да су родолюби, да любе србство, а неће да знаду, да оно ние родолюб, кои хоће да се народним добром користи и да народно добро упропашћуе.

Из сале одосмо у цркву, и ту о причастну опет едан ученик изиђе на предиконицу и изговори слово. Ми нисмо никако за то, да дете и у цркви и шта више са саме предиконице — гди е само свештениково место — говори слово; ал шта ћемо, кад е код нас већина грађана тог кривог уверeня, да би православие пропало, да се сад уобичајени ред пермети, и да е у место детета едан парох изишао и слово говорио. Ми држимо, да е тай хрђав обичай овде отуд постао, што е сваки родитель скоро рад, да му дете тай дан говори слово, и да добие сребрн талир на плавой свиленой пантљици; а овдашньи учительи, да би се већма умилили родитељима дечиим (кои ма се морадоше умилявати, ер е било случаева код нас, да е валян учитель само за то изгубио свою службу, што ние скинуо капу ком обштинару!) уведу, да по три детета тай дан слова говоре, неби л' само тим више родитеља дечии за себе задобили.

Такођер нисмо ни за то, да се тай дан у цркви благодарение прави; ер знамо, да се благодарение по осталим местима прави онда, кад деца школски течай свршe, а не на св. Саву. Тай дан треба да се водица по школама свети, а тога код нас нема

И тако видите, да се овде прво почео св Сава прославляти, а сад видимо, да нас сва остала места у томе претекоше, а то за то, што већина овдашнѣг грађанства неће да иде за духом времена, већ се држи старог, и неда ни едну іоту променути, а неће да се упитаю, валя ли сад оно, што е валяло пре 50 година.

У вече имадосмо — као обично тай дан што е досад бивало — дечию беседу, коя е сяйно испала. Прихода чистог остало е до 150 ф а од тих новаца иду ⅔ невачкой задруги а ⅓ школской библиотеки и сиромашним ђацима књиге Желили би, да се ови новци на оно употребе, на што су наменѣни, а не, као оно што ланьски прођоше.

*** У **Вел. Бечкереку**. Млогим Србльима, а можда и данашньим заступником на угарском сабору, неће бити познато, да е питанѣ о народностима іош 1849 године на земальском сабору у Пешти претресивано и у Сегедину одлуком решено било.

Кад се питанѣ ово у Пешти претресало, Кошут путовао е по земльи, да народ на Русе подиже, и том приликом извештуюћи Семере мађарског президента Кошута, у едном писму явля му: „а наши тако се разговараю, као да би смо у 1832. години живили, кад е Мађар све, а Србин и Роман, пук без икакви права био (ugy szólnak, miutha még 1832-ben élnénk, midőn a Magyar minden, a Rácz és Oláh csak jogtalan nép volt).

Славни мађарски хисторик за овай закон вели: „млоговажећи овай закон имао е знамениту ту погрешку, што ние 1848 године марта месеца донешен.“

Кошут, кои ние ни отеран у Сегедину очаявао, навалио е, да се питанѣ о народностима реши, и тако е народни мађарски сабор у Сегедину 21. юлия 1849. године, у изводу следећи закон донео:

„Слободно развиянѣ свию у границама Угарске находећих се народности овима се наредбама осигурава.

1. Управительствуюћи, уређуюћи, законодателни и войнички званични език остае мађарски; за остале у земльи постоеће езике следећа правила важе:

2. У обштинским скупштинама може говорити сваки своим матерњим езиком; на ком ће се езику водити записник, већина слободно одређуе.

3. У скупштинама жупаниским сваки властник, може мађарски или на свом езику да говори; у оним жупанияма, гди е народност коя у већини, и ако ова захтева, има се записник на езику ових водити Ипак дописиваня с правительством и другим властима биће на мађарском езику.

4. Код порота и судовма прве тужбе (табанским или устменим) ако су спроводи устмени, важи у 3 т. изречепо начело.

5. Народне войске език биће онай, кои е у обштинству.

6. У елем. школама употребляваће се език обштинства или цркве.

7. Матрикуле и сви црквн принадлежећи предмети оправляће се оним езиком, коіой обштини црква припада.

8. На произволѣню стои сваком, да ма коіой власти, на ком хоће езику молебствовати може.

9. Синоди старовѣраца сазиваће се сваке године, у коима са предметима цркве и школе тако слободно располагати могу, као и прочи вероисповедници. Управо синода спада: бирати владике и заключити, хоће ли србско-романска хиерархия заедно остати, или ће се поделити?

10. Школе и цркве старовѣраца учествова ће у оним преимућествама, коя су за проче вероисповести одобрена.

11. Старовѣрци сами рукую своим црковним и школским заводима.

12 При Будапештанском свеучилишту установиће се богословия за цркву старовѣрних.

13 Будући да при наименованю званичника и достойника само се заслуга и способност у призор увима, то се неће сматрати на разлику верозаконску и народности.

14. Правительство овлашћуе се и управо обвезуе се, да овай закон по изложеним начелима изврши.

15. Овлашћуе се и опуномоћава се правительство особито на тай конац, да преслушавши праведне желѣ Срба и Романа, сваку основну увреду закрати, кое ће или собственом влашћу, или с предлогом на народни сабор учинити.

16. Напоследку правительство с пуном влашћу снабдѣва се, да у име народа свакоме, кои на опредѣлѣно време оружѣ положи, амнестию и т. д.“

Ово се заключило 21. юлия 1849. године под егидом управе, кад е у Угарской чиста мађарска странка постояла, и да е та странке сад на крмилу, за цело би іой то решенѣ іош 1861. за иницияту служило.

Ал' баш зато, што су из оних времена позната имена, као прославлени Деак, барон Етвеш и т. д. сад опет на крмилу, види се, вако сада мисле, што непрестано питанѣ о народностима отлажу, и што су на челу извршителне власти, као и судова, такове люде поставили, коима неиде у рачун, да на основу већ донешеног закона у србским обштинама записници на србском езику воде се, и кои сад за добро нађоше учи у живот 1832. године и Срблѣ „рацима“ називати.

Препоручили би браћи нашой Мађарима, да се болѣ осврну на прошлост и из ове века едном науче, да им нетреба грешати, што су гдигди шта „касно учинили“, ер време е, кое се ни за какво благо купити неда.

Ако се бое по гдекои, да ће их Славени прогутати, нека нечитаю из Немачке и од неких других места инфлуенцирате листове, него нека прочитаду 24. и 25 бр. овогодишнѣг „Magyar Ujság-а, и то писмо Виргила Силађа, коем само іош то додати можемо, *да онай народ, кои сам за себе себе све и сва хоће, само ће донде уживаши, докле прилика не дође*; пак и Турчин, кои е као моћан све и сва за себе скупио, ено га већ, како пролази.

— Овде се у жупании склапаю две политичне странке; една под именом „уставна“, а друга „слободоумна уставна“. Програм прве изашао е, и кад га добием послаћу вам га; од друге изишла е една изява, у коіой су и Србска имена подписана. Овдашньи Србльи смераю у ову последню сту-

---

читав покор других, дабоме све нужнији ствари урадити. . . Дакле сад смо тек начисто, сад знамо, чему су се Српкиње наше на тај дан радовале, сад нам је још и та загонетка раздрешена, што је ових прошлих дана млоги старац тръо чело и (како вели Ненадовић)

Проклињао свог живота пола,
Што роди ђавола. . .

Ал' није сво српство на просветитеља свога заборавило, и ако га је тај дан славна омладина наша случајно с ума сметнула била. . . Нисам рад, да омладину због те погрешке изговарам, ал' нећу ни да ју кудим, јер свако дело само о себи говори, само себе или подигне или понизи. Само као курпозум хоћу свету да кажем, да на служби божиој, која је свечано и том великом празднику народном достојно одслужена била, од толике омладине сомборске само си двојицу тројицу спазити могао. . . Али као што сам већ казао, овде се још млого свестне Србадије налази, која на свог просветитеља није заборавила. Ту особито грађански разред наш похвалити морам, који се у свакој прилици родољубљем својим врло одликовао. . . Светковина је у цркви свршена, и у учитељско приправничком заводу крунисана је лепом беседом нашег општељубљеног народног учитеља Нике Грујића, која је заиста све присуствујуће у срце врло такнути морала. . . Но узданувши, морам прекинути говор и овде, па га тужно завршити са оним још тужнијим речма: „Пропаст твоја од тебе је Израиљу!“

Пад да пређем на само вече тога дана, када је — ваљада у славу св. Саве — наша читаоница у своју корист великолепну игранку приредити дала. . . Туга ме је већ и по себи обузети морала знајући, да чист приход, који би при данашњим околностима баш доста приличан бити могао страдалницима наше крвне Лике, која нам је већ толике славне јунаке однеговала, по једном предлогу, који је случајно пропасти морао, припасти могао; — али хајдмо само на игранку. . .

Но пре свега ћу да очитујем мњење млогих отмених Српкиња, што се бала, т. ј. игранке, и беседе тиче. Имао сам прилику од више њих чути, да један бал већма цене, него две па и три беседе. Узроци томе дабоме да су различити, које опет у моје ситнице спадају, а о њима сам већ реч прекинуо. . . О беседама већ толико је писано, да је предмет тај већ, може се рећи, доста изцрпљен, и свако досад хвалио је беседу као млого цели сходнију и по духовној наслади, коју на њојзи уживамо, и после по умереној штедњи млого целисходнију од простога бала. Али нашима Српкињама лепше се увек на балу свиди. Тамо ти је све великолепно, тамо ти све у мору раскоша плива, тамо ти се прве моде човек сит нагледати може. . . И ко би противу тога устати смео; то тако на једном балу мора да буде! . . . Ал Србину правом такав призор не може диван да буде, његово срце не заигра од радости, већ од гњева и жалости тешке задркће, јер му кужан дух западне и убитачне за нас културе, врло тешко на срце пада. . . Али срце ми се следило, немогу да вам више о тој злој навади, у којој наше Српкиње тако врло уживају, пишем Исповедити морам, да млоге Српкиње и о чувству лепоте врло хрђав појам имају, јер кад од више њих чујеш, да она лепотом све надвишава, која се у најсајнијем оделу блиста, која је најлепше обучена, — онда само узданувши повикати морам: „Далеко смо . . . далеко! . . .“

Да је и трећина од новца, који је овом приликом на излишне маленкости потрошен, на благородну цел каку поклоњен, колико млого би се општој цели напредка народног допринети — а и материјално привредило би се млого домовима очева своји! Сетимо се оне старе пословице народне да је: „Боља штедња, него добра радња;“ а младе Српкиње требало би као будуће домаћице баш највише да се штедњи уче. . . Но више о овом, ако доспем, писаћу вам други пут. . . Истина, млого се због тог и омладини нашој пребацивати мора, али мислим да је она општем мњењу наших Српкиња угодила, јер све се хвале, да су са балом веома задовољне. . . Ни је ни чудо што Ненадовић вели:

Баловима радују се
Девојке и жене,
Али млога после тога
Као ружа вене. . .

Истину ових последњих речи посведочиће нам скора будућност, која јеленским корацима напред корача. . . Па таковој

Играчи са бала
Некажу ни хвала!

За сада доста, а да вам што весело јавити могу, зацело тако брзо завршио неби; ал' ваљда ће и томе кадгод време доћи.

Каменко.

пити, ако им се програм допадне, кои ће се 1. марта у скупштини погледати, на кою су сви једномислећи и Србљи, позвани.

Н. Г — У **Срб. Пардању** на св. Саву. Од кад у месту нашем за учитеља младог г. Лазара Удицкога добисмо, опажамо у многоме напредак наше школе. Његовом ревношћу заведе се у нас лепо пѣние у храму божием, његовим настојанѣм освети се први пут водица у школи нашой на дан српскога просветителя св. Саве. По свршетку св. литургие даде преч. г. Ђорђе Петровић шк катихета, сакупљеном народу у цркви лепи и празнику сходно слово. Добри народ наш ког е пуна црква била, слушаћи, да ће се по жељи реченог г. учитеља у школи водица светити, пође заедно са служећим и старим свештеником у школу, на кое школска дечица заедно са народом скупљеним лепо тропар пояше. Када се водица освети, изиђе једно дете, те красно изприча жеље светитеља и просветителя српскога; затим е говорило опет друго дете песму св. Саве: „збор зборила.“ По свршетку ове песме ступи наш г. учитељ, те нам опширно каза узрок данашњег доласка амо у школу, и узрок освећеня водице у школи. Каза нам, зашто се празнује тако свечано данашњи дан? каза нам: шта треба човек да ради, па да оправда високо назначенѣ своє, кое му е сам бог определио? Још нам каза, да будемо сложни и едини, да покажемо, да и ми имамо осећаня за српски език, за српску књигу и народност; да покажемо, да любимо просвету, науку и напредак; да све оно, што се наше српско зове, љубимо, поносимо се њиме и дичимо. По свршетку беседе нашег младог г. учителя одазва се сакуплѣни народ са громким гласом: живио!

На свршетку свега овог позва преч. г. Ђорђе Петровић сакуплѣни народ кратком беседом, да би сваки, колико му станѣ допусти, приложио новчане помоћи зарад оснивания *фонда школскога*, из кога ће се сирочад, кои школу посећую, заодети и потребним књигама снабдети **До 20 ф.** а. в скупили смо на овай позив, те смо тии показали, да смо верни послѣдователи првог просветителя српскога.

⁂ **Арад** 15. ян. Ретки су дописи српски из Арада, а вредно би било ипак овда онда явити се публици српской, да зна, да сио и ми овде живи. Душа валя, нашло би се и материјала за дописе, само да е вешта пера, да га приреди. Я ћу вам сад явити за трећу беседу, кою е дала овдашня омладина на просветне цельи. Беседа е почета песмом светителю Сави. Још су одпеване ове песме: „Онамо, онамо“, од кнеза црногорског Николе. Песма ова изазвала е велико одушевлѣнѣ у слушаоцима. Затим се певала „Де е српска войводина“ и више народни песама. Од декламованка споменути ми е: „За крст частни“ од Абердара, декламовао С. Дескашев; „Српске тмине“ од Анастасиевића, декламовао М. Драгић; „Ранѣн Црногорац,“ декламовао Л. Илић; „Српкиня сам и остаем.“ декламовала гђца Х. Ноћева и тако усхитила слушаоце, да е морала поновити декламацию. Коровођа Д. Ђерменов предавао е: „како се може Српкиня у српском духу васпитати.“ Приметити ми е, да е публика незадовольна са локалитетом, у коме е беседа давана, ер вие било собе ни за ело ни за пиће.

С. — **Пешта.** У једном од своји последњи бројева превео је „Пешти Напло“ од речи до речи један мој допис из вашег шт. листа и вели, да сам ја мађарски народ непријатељем други народа у Угарској назвао. Као писац они редака за дужност своју сматрам одговорити на такво подметање и рећи, да ја мађарски народ непријатељем други народа Угарске никад назвао нисам, јер то би говорио против свога уверења, које ми вели, да *данас владајућа странка* у Угарској није кадра народности издовољити, а није кадра због тога, што да искрено мисли, неби тражила дуализма, који искључује сваку једнакост мађарског народа са осталим у земљама Стеванове круне. Запитајмо се само, зашто је измишљен овај дуализам? Ничег другог ради, но да се дође до хегемоније над славенством. Ил је ваљда владајућа угарска странка из другог ког узрока убила народ свој са тако грдним државним дугом? Је л јој интерес државе заповедао да напуштањем најглавнији своји права поруши хиљадугодишњи, драгоценом крвљу праотаца своји стечени устав, на који Мађари у свако доба повеснице тако горди беху? Дакле како ће та странка да издовољи народности у Угарској, када ни свој рођени мађарски народ издовољила није? Зар ће та странка више се о другом, него о самој себи старати? Ил није тако? Де јој је овда заступништво код страни дворова? де је одељена војска? јер вам, господо, нико неверује, да је у другом чему, а не у војсци гаранција за устав. Са министарске се столице свесвет обично другчије гледи.

Даље ми замера „Пешшти Напло“ и назива хукабуком и несмисломом оно, што сам рекао односно јачања левјевице у земљи и претње деакове. Ја незнанам, је ли осим „Пешти Наплова“ то за јоштјош кога несмисао, ал за мене није, јер знам, м. да би не само ово министарство, него и дуализам пао, чим би се деакова претња остваварила. У осталом нећу да прејудикујем ничијејем мишљењу, јер спокојно очекујем нове избоборе, који лако да неће за владу повољно испасти, премда непропушта већ сад сваку у згоду, само да се одржи.

(Ђ. П) У **Пожуну** 1 18. јан. Ретки су овде догађаји, који би нас е се здраво тицали, па зато вам се и я врло ретко јављам. Да је ово кака српиьска варош, било би ту доста новости за нас, ал овако — само декад понешто. Могао би вам јавити смешан један случај, кад би тео да срамотим наше Пожунце, кошто вели бечки „ХХанс-Јерга“, разносећи по свету глас о оном несретном вељову, ког су Пожунци за курјака држали, па их доста муке стаде, док га уловише. И обесише га о дрво, нек свакко види тог курјака, па нек се поклони томм заслужном ловцу. Узбуни се цела варош;; чуди се курјаку велико и мало — ал ће неко рећи: та овом су уши одсечене! Наравно,, ту је ловац већ почео губити од славе, зато се и одупирао, наваћајући случајеве, кад се курјаци кољу, па су можда уши одгриженне. Само је чудно, рећи ће опет други, како ссу једнако одгрижене, као да ти курјаци баш штудирају геометрију. Трећи опет повикну, као да је пронашао нову земљу: та гле,, овај нема репа! Е, није другчије, већ је псето. А да неби ловац са свим снужден биоо, рекоше, можда је из менажерије утеко..... Мислио сам у себи, да је ту баћа-Мија из Суботице, па да вам покаже свог вељова,а, неби се толко дебатирали. Да — ал ја сам и заборавио, да сам тео казати, да нећу срамотити наше Пожунце, па ево опет све и изказа — ал Пожунци не разуму Ћирилицуцу, па неће зато ништа знати. С оваким новостима, и сам велим, други пут ћу изостати, и, а кад вам ретко што јавим, оно бар нек је е важно!

Беја још лане о том м говора у нашој дружини, да се овде конституије славенско певачко друштво; но некакоо нам неиспаде за руком. Једно не беја згодна места, а друго и мало нас је било свега.. Но ова година као да је боља за ту ствар. Истина, вас Срба мање је још, нег што је лане било, ал браћа Словаци баш се недададу. У лепом се броју скупише, те установише певачку дружину под управом г. Рајнорра. Словака, ког је и „Слобода“ лане за своог кор вођу изабрала. У дружини су већ и Чеси а који д и ће и Срби. Како вештак Рајнор српске песме скоро све знаде, како слога влада у дружини, зацело ће нам друштво напредовати и с нашег гледишта, а како је овде интелигенција словачка у лепом броју, то смемо и на „беседе“ помислити — ал само помислити засад. — И ово неколко редака назвао сам важнима! Ал док се пред туђим светом, у туђем крају зачри „Што ћутиш..“ неће л' се зарадовати свако српско срце?!

Кад сам већ код „беседе“, нешто на оно „правдање“ Пачуово у „Застави“. Г. Пачу врло добро знаде, како стоји цела ствар. Прекладне је и сам туде био, знаде, како је онда текла. Лане се није ништа догодило. Ове године на позив наш распродато је од остали 64 комада — 1, кажи: један комад (!) Наравно имамо још 63 комада Ја незамерам г. композитору, што *иште* рачун; само што то *јавно* уради; јер се чини, као да у том *јавном* позиву нека сенка сумње лежи, која на нас пада. Знадем, да г. Пачуа а и нас досад још нико ни опоменуо а камоли опадао није због те ствари, а наш нас свет цени бар толико, да ће знати наше ћутање протумачити; па нашто се ту правдати? Могосмо то и приватно свршити, па кад би цела ствар у реду била, и друге потребе учинити. Но мислим, тешко ће се то дочекати, бар ако тако пригрле „Ђојак бију Херцеговци“ сад, кад би највећма требало, да од чистог прихода притече што на подизање споменика К. Станковића Оволико за сад, а да би избегли ову „сенчицу“, предаћемо у своје време рачун по жељи композиторевој

Нови Сад 26. ян. Дана 23. о. м. преминуо е стари познати живописац овдашњи Петар Чортановић.

— Из Осека явља нам се, да е тамошњи одлични грађанин и трговац, Петар Аксентиевић, познат родолюб српски, 18. о. м. отишао на истину у 68. години своіой.

ПОЛИТИЧНЕ НОВОСТИ.

Неки мађарски хонвидски ђенерал Тома Ешковић променио е ово своє име (о коме слабо што и читасмо у истории) на Лошонци. Право е и имао, ер ешек значи турски магарац.

— Како се явља из Беча, нови угарски заям страшно е пропао.

— Из бечких делегация явља се, да е Гици интерпеловао владу: зашто да се заеднички министри зову државним министрима, а Гици и неприпознае ратнога министра за заедничкога. Али и Деаковци преко Керк поля предали су подобну интерпелацию, ако и мало умерению. Може се мислити, како се то у Бечу допало! Засад се Мађарима ниє поустело, што их е, наравно, само тим већма расалило на даљ нападанѣ на делегацие, кое канда ни едном ни другом савезнику нису по вољи.

— Мађарима се нимало ниє допало, што су Романи у последньой конгрегации крашовске вармеђе све само романски говорили, па ма се што и мађарски питало; іош е већма неправо било Мађарима, што су Романи у истой конгрезации просто на страну метнули доказиванѣ, да у лугошкой гимназии треба више сати да се уступе мађарском езику.

БЕЧ Делегацияма су поднешена у „црвеной књизи“ дипломатска писма о найновиим догађаима. Нас се тичу више источне ствари, али ту аустриска политика иде у свему данас за француском Да се у „црвеной књизи топле симпатие Аустрие спрам Турске изричу, то ниє нужно ни споминяти. За Србию се вели, да се, у ньой пролетос при питаню градова и при краю прошле године появила грозничава узбуђеност оружѣ се уносило и тд Француска е приятель; ски, али озбильно опоминяла Србию на мир. Аустрия, наравно, пристала е уз Француску после е дошла и Енглеска са своіом опоменом. „Црвена књига“ нада се, да ће трезвени и паметни Срби мировати, но да ће гледати да свою землю унапреде, при ћему ће им Аустрия снажно помагати.

РУСИЯ. У Польской се много ради око ратних припрема. Што е найвише у очи пало, то е, да су у Варшави домаћиними наручили, да се тако удесе, како ће им куће до потребе моћи служити као болнице войничке.

ГРЧКА. Са Кандиє явља се за нове боєве и за нове победе крста Код Кисама Грци ноћу ударе на турске шанчеве 30. дек. освое их, побию многе Турке и задобию голем шиħар. У Какафру победише Грци опет. Исти дан ударише и Сфаћоти на Турке, коих паде 200 У Ретимну пуцали Турци на крст црквени, против чега е француски посланик протестовао.

ЦРНА ГОРА. Наши Црногорци канда ће опет први бити тамо, где се бори за слободу народну. По гласовима из Црне Горе, народ хоће да се биє с Турцима, и бадава се Француска труди преко кнегинѣ Даринке, да предупреди ту беду од Турака. А кад почну Црногорци, наће се, ко ће наставити и дочети посао.

ПАРИЗ. Явля се из Париза, да Наполеон мисли на пролеће путовати мало по Европи, па походити Брусел и Берлин, Беч и Пешту, па и бели Стамбул. Какве су прилике данас у Француской, где е незадовольство са царевом владом све веће и веће, можда неће Наполеон имати каде, од своє волѣ шетати се по Европи. У осталом, све нека и походи свога доста турскога падишу, шат то небуде имало уплива на покрет народа на балканском полуострову или на руску политику А што е француски цар опет почео мутити са своим предлогом за европску конференцию, то ће му опет бити занаго као и досад.

Горня пошта ниє нам дошла.

Девети списак прилога

за Личане, кои од глади страдю.

Из С. **БЕЧЕЈ** (други списак). ГГ. Миша Рельин земльоделац вику жита, Живан Мишковић земльод, по вике жита, Ђура Грдић земльод. вику жита, Ана уд Кекића по вике жита, Тодор Гагић земльод. по вике жита, Милка уд Миловановa по вике жита, Рада Живков Аксин земльод. по вике жита, Милош Ж. Аксин земльод. по вике жита, Іоца Ж Аксин земльод по вике жита, Тома Перишић земльод. по вике жита, Исак Чиплић земльод вику жита, Илия Главашки земльод вику жита, Єца Байшански земльод по вике жита, Арсеније Дражић ст. по вике жита, Дамян Савић земльод. по вике жита, Максим Рельин земльод вику жита, Дамян Стакић земльод. по вике жита. Од ове продате ране добивено е 27 ф 50 н Далѣ приложише. гг. Ђура Остоин земльод. 50 н Аца Остоин земльод. 1 ф. Марко Воиновић земльод. 2 ф. Алекс. Поповић свешт. 50 н. Стефан Попадић шк стар. 1 ф. — Свега 32 ф. 50 н.

(**ПОПРАВКА** У првом списку приложника бечейских подкрале су се некое погрешке, као: г. адв. Вишин приложио е 5 ф. а печатано е 3 ф. г. Стефан Могут великокупац из Г. Карловца приложио е 5 ф и г. Мита Мандић 1 ф. а у списку сасвим су изостављени. Иначе свота остае стара.)

Из **КУЛПИНА** (Скупно г. С Миодраговић парох) Сима Миодраговић пар. 2. ф. Св Црква кулпинска 1 ф. Гђа Ева Сабо 1 ф. Од благоч християна у рани скуплѣно и у новац обраћено 9 ф. — Свега 13 ф.

Г. Ђорђе Воиновић протосинђел 5 ф

Г. Іован Стефановић ћурчия у Н Саду 2 ф.

Из **МАРАДИКА**. (Скупно г. свештеник са г. бележником) Г. Дим. Поповић свешт. 1 ф Св. Црква марадичка 1 ф. гг. Урош Луяновић бел 2 ф гђа Юлияна супруга бел. 1 ф. Христифор син бел 50 н. Обштество марадичко 2 ф. гђа Єлисавета домостроителница 50 н. гг. Милан Ганѣ учитель 60 н. Атан. Брадић кнез, Іован Милин сваки по 30 н земльоделци: Андрия Ратковић 40 н. Теодор Савић, Тривун Лакетић сваки по 20 н. Гаврило Сибинкић 10 я. Яков Вуковић 20 н. Андрия Бабанѣ 10 н. Лука Белановић 20 н. Од приложника таса 2 ф. Од проданог жита и кукуруза 4 ф. — Свега 16 ф. 60 н.

Девети списак	69 ф.	10 н.
Осми „	1118 ф.	85 н. 1 дук. ц.
Свега	1187 ф.	95 н. 1 дук ц.

Изява.

Г. Сима Филиповић од сремске нар. странке изабрани заступник на сабору тр. кралѣвине у Загребу дао е како у нар. тако и у Хрв. нов. печатати у Загребу дана 28. января 1868 датирано и на г. дра Полита управлѣно отворено писмо.

Поводом, што г. С. Ф. у истом отвор. писму излазак из сабора четворице заступника сремске нар. Странке споминући, пита, ко е крив? он, кои е у сабору остао? или она четворица, што су с' мѣста измакли? пак услед тога питаня одговор на исто питанѣ неумитном суду явнога мнѣня припушта, или болѣ рекуѣ на ово апелуе, — држимо као централни одбор нар. странке у Срему за дужност следећу изяву явности предати.

Кад е найв. решкр. од 20. окт. 1867. сабор тр. кралѣвине у Загреб сазван, центр. одбор нар. странке у Срему држао е за свою найсветию дужност, у обзиру оних начела на чисто доћи, коих ће се народне странке заступници на сабору непоколебимо држати, и тому сугласно кандидате за заступнике поставити одн. народу препоручити.

После дужег свестраног саветованя буде углавлѣно, из разлога, што е сабор на темелю октроисаног изб. реда сазван, што е прихват препоручиванога опортунитета пут склизак и опасан, и што се права народа едино на законом томелю сачувати могу, да изабрани заступници нар. странке пре самог конштитуираня сабора уз просвѣд из сабора изаћи имаю.

При стваранo овог заключка удионичтвовао е и г. С. Ф као члан центр. одбора, и он е найжешће горнѣ углавлѣно начело заступао и бранио.

Услед овог нѣговог понашаня постане г. С. Ф. кандидатом нар. странке у Срему, нарочито у румском срезу и едина упливом ове странке буде за нар. заступника изабран.

При околностима тим, да е г. С. Ф. као члан центр. одбора нар. странке при склапаню горенаведеног углавлѣног начела удионичтвовао; да е он за исто начело жестоко и дуготрайно у одб. седницама воєвао, да е и под тим условием, да ће се истога начела придржати, за заступника нар. препоручен и изабран, да му е следствено света дужност била, странке своє и нѣног начела строго придржавати се; да и дисциплина едне странке солидарност у поступању захтева; да поштенѣ свакому налаже, да се задана реч одржати има, па да е г. С. Ф. у сабору после излазка заступника нар странке ипак у октр. сабору остао, с тим начело своє странке изневерио; кроз то опет дисциплину и солидарност странке прекршио, а свою реч погазио, шта више и на истом октр. сабору предложио и гласовао, да се преко просведа изступивши заступника нар. странке, кои е просвед и он сам своєручно подписао, на дневни ред пређе; — какова пресуда неуместног суда явнога мнѣня бити може, изрећи ће за цело народ сремски, а еда ли г. С. Ф. ту пресуду са мирноћом душе и савести чека. — Нека он сам себи одговори! —

Из седнице центр. одбора сремске нар. странке дана 23. јан. (4.) февр. 1868.

У Вуковару држане.

ИЗЈАВА.

Будући е на позив осечког новозаведеног певачког друштва на беседу за осниванѣ фонда за сиромашну децу српске основне школе и са стране више ревностни родолюба одазвало се, тако доле подписани одбор сматра за дужност рачун преко прихода кроз српске листове явности предати, и у едно свима тицаюћим се у име сиротинске деце захвалност свою изявити.

За улазнице на беседу примл. е	183 ф.	10 н.
трошка пако — — —	110 ф.	81 н.
Остало чиста прихода —	72 ф.	29 н.

К' томе преплатили су улазнице: ГГ. Давид Миланковић 5 ф. Драгутин Мергенталер 5 Ђ. Костић из Дрвенте у Босни 2 ф. Драгутин Карлиħек 2 ф — Укупно 14 ф.

Добровольни прилога добивено е и то: од узвишене грофице Ф. Пеячевићке 15 ф Кот. Адамовића вл. чепинскога 5 ф, гђе Фанике Адамовићеве 5 ф. ГГ. Николе Витковића адвоката 3 ф 60 н. Петар Вуић 3 ф. Павле Милић 3 ф. генерал Т. Радосавлѣвић 2 ф браће Костића 2 ф. Тирнер 2 ф. Живко Вукосавић упр. гим. 1 ф. Црнадка 2 ф. Пера Георгиевић 1 ф. Коста Крестић 1 ф. др. Познер 1 ф. Ад. Вајнд 1 ф. Мужияски 1 ф Виктор Рорер 1 ф. Фр. Стражимир 1 ф. — Са стране и то: гг. Панаотовић из Митров. 5 ф. Іос Іовановић из Карловаца 2 ф Ђ. Магарашевић парох из Б. Б. 1 ф Милош Арадски из Сомбора 1 ф. Екатарина Арадска из Сомбора 1 ф — Укупно 146 ф. 89 н. а. в

Дочим е приликом освећеня заставе школске, кою су ГГ. Петар и син Марко Аксентиевић даровали, прилична и много већа, по што се у обште надати кроз ревност честитога Србина г. Марка Аксентиевића свота на поленути фонд скуплѣна, определѣно е на исти 100 ф. а остатак пако од 46 ф. 89 н. на потребе певачког друштва, врху коег ће се у своє време, као и касние приспѣвши прилози обявити.

Одбор певачког друштва.

ПОЗИВ НА ПРЕДПЛАТУ

на књигу

ОСНОВНЕ ЦРТЕ ЗА УСТАНОВЛЕНЂ

ТЕХНИЧКОГ ЗАВОДА

за образованѣ

Србско-хрватских занатлия

Давнашня е реч, да е знанѣ моћ. Са развиванѣм знања развили су се многи европски народи из незнатности првобитне до найвећега степена изображености и моћи народне и државне. Хармонично свестрано негованѣ знаня први е услов за право напредованѣ народа, па тако ни наш народ никад неће до праве величине доћи, ако се небуде подеднако развијо не само у душевном и у материялном обзиру, него и у свима гранама людске и народне образованости.

Од како е наш народ опростио се од чести притиска варварског, почео е он у многоме лепо напредовати. Сумнѣ нема, да би код лепих природних свойства своих и наш народ лепо из себе развијо се и напредовао у свему — кад неби било туђинскога уплива са веће туђинске моћи. Опасност од туђинске поплаве треба да нас гони, да све силе упнемо, да што пре станемо у главном напоредо са напредним народима У науци и ратной вештини, у трговини и у индустрии, у занатима и ратарству треба да се отимамо, да нас туђинство неучини робом своим — а робство душевно далеко е страшние, дуготрайние, по народ опасние, од робства материялног.

Као веран син свога народа и сам сам размишљао о станю нашем у кругу занатлиском И нашао сам, да врло лоше стоимо у том обзиру. Док други народи машине и фабрике са огромним капиталом имаю на расположенѣ у занатлиским и другим индустриским подузећима — неспоминући им напредну просвету научну: наш занатлия заостао е у станю, у каквом е био пре 50 година, ограничен е на свой мален капитал и мало знанѣ, па тако и грца у конкуренции са пештанским или бечким фабрикатом.

Овоме злу неможе се пре лека наћи, него само у већем изображеню наших занатлия, а то ће бити само тако, ако се буде за изображенѣ њиово основао технички завод.

Я сам, по маленом знаню своме, одушевлѣн любавлю спрам напретка народнога, написао о томе неков мисли своє, додавши им предлог за осниванѣ таковога завода.

Я невелим, да ће моє дело бити без мане; али нека оно буде почетак благотворном покрету међу нашим занатлиима, коима известна пропаст прети, ако се не оружаю знанѣм и већом изображеношћу.

С обзиром на ово а понукан людма, коима сам свой овай рад показивао, издаем делце ово, у два едногласна екземплара, кирилицом и латиницом, и позивам овим нашу пошт. публику, особито пак мою браћу занатлиску, да ми притеку у помоћ претплатом, да могу овай спис свой издати, коим смерам на корист обштенародну, посебице на корист занатлия.

Дело ће се предати у штампу, чим се буде накупио доволан брой предплатника.

Цена е едном комаду 60 н а. в Новци са именима гг. претплатника нека се изволе послати на подписанога у Вуковар.

ГГ. скупительима претплатника даем на дар на десет књига едну.

У Вуковару у јануару 1866.

Никола Арсеновић.
кроач.

ТРГОВИНА.

П. П. — КАРЛОВЦИ 21. ян. (Допис) За ово неколико дана пролетша се време и путови учинише, те и ми могосмо неколико од маньи вински трговада са стране видити. Свега купише Земунци 7 буради шилѣра опцигована по 4 ф. 40 н. Митровчани 6 буради бела опцигована по 5 ф. 25 н. ракие неколико двойки за Митровицу по 10 ф. 50 н. У нас се іош налази у великой количини сваке струке пића доброг квалитета.

БЕЧ 22. ян. Дотерано е 2788 волова, цена од центе 27 50—29 ф.

Бечка берза од 22. јануара.

5 проц. нар. заим с ян.-іул. кам.			—	65 55
„ „ „ „ апр.-окт „			—	66.55
Металици —	—	—	—	57 65
Лозови 1839.	—	—	—	161 50
„ 1854.	—	—	—	76 —
„ 1860.	—	—	—	84 20
„ 1864.	—	—	—	81.10
Комска рента	—	—	—	18 50
Зем. растер. угарске	—	—	—	70 25
„ „ тм.-славонске		—	—	69.50
„ „ хрватске	—	—	—	69.50
Акције нар. банке —	—	—	—	677.—
„ кред. завода	—	—	—	188 80
„ држ. жел. —	—	—	—	247.—
„ потиске жел.	—	—	—	147.—
„ дун. паробр.	—	—	—	489 —
„ пешт. ланч.	—	—	—	383.—
Зал. писма угарска	—	—	—	91 25
Лозови кред. завода	—	—	—	129.60
„ дун. паробр.	—	—	—	92.—
„ трст. —	—	—	—	119. —
„ будимски —	—	—	—	26.50
„ Естерхази —	—	—	—	120 —
„ Салм —	—	—	—	30 25
„ Палфи —	—	—	—	25.25
„ Клари —	—	—	—	28.—
„ Ст Женоа —	—	—	—	24.—
„ Виндишгрец —	—	—	—	17 50
„ Валдштајн —	—	—	—	19.75
„ Кеглевић —	—	—	—	14.50
„ Рудолф —	—	—	—	14.—
Сребро —	—	—	—	117.25
Дукат —	—	—	—	5.70
Наполеондор —	—	—	—	9 51
Империял —	—	—	—	9.80

Пештанска берза од 24 јануара.

Пешт ком. банка	—	—	—	650.—
„ зан „	—	—	—	224 —
„ штед. акције	—	—	—	1425 —
Будим. „ „	—	—	—	435. —
Пешт вал. млина акције		—	—	1240 —
Ланчаника —	—	—	—	385 —
Тунела —	—	—	—	67.—
Уг. др осигур. —	—	—	—	664
Сегед парн. млина	—	—	—	700 —

Телеграфисани бечки курс од 26. јануара

5 проц металици —	—	—	—	57 65
Нар заим —	—	—	—	66 50
Акције нар. банке —	—	—	—	692.—
„ кред завода	—	—	—	187 —
Лондон —	—	—	—	118 90
Сребро —	—	—	—	116 75
Дукати —	—	—	—	5.69

ЖЕЛѢЗНИЦЕ.

Беч — Базаш

Беч, пол 7 с. 45 м. јутро 8 с. — м. вече
Пешта, пол 5 с 19 м. пон 6 с. 41 м јутро.
Сегедин, пол 12 с 12 м. ноћ. 2 с 55 м. пон
Темишвар, пол 3 с. 55 м. јутро 7 с 47 м. вече
Базаш, дол. 9 с. 1 м јутро до Јасенова

Базаш — Беч

Базаш, пол 5 с 55 м пон
Темишвар, пол 10 с. 40 м. ноћ. 7 с. 25 м јутро.
Сегедин, пол 2 с 26 м. јутро 12 с. 53 м. јутро
Пешта, дол. 8 с 56 м. јутро 8 с. 40 м. вече
Беч, дол 6 с 36 м. вече 6 с. — м. јутро
Будим — Трст пол 6 с 35 м.
Трст дол 8 с. 14 м јутро.
Трст — Будим пол 6 с. 45 м. вече.
Будим дол. 7 с. 58 м јутро.
Пешта — Арад пол 6 с. 31 м. јутро.
Арад дол. 4 с. 40 м поподне.
Арад — Пешта пол. 10 с. 15 м. јутро.
Пешта дол. 8 с. 40 м вече

Сисак — Зидани Мост.

Сисак, пол. 6 с 30 м јутро 5 с. 20 м. вече
Загреб, пол. 8 с 16 м јутро 7 с 35 м вече
Зид. Мост. дол. 10 с 50 м јутро 10 с 45 м. вече

Зидани Мост — Сисак.

Зид Мост, пол 5 с — м. јутро 4 с. 30 м. вече
Загреб пол. 8 с. 32 м. јутро 7 с 19 м. вече
Сисак дол. 10 с. 28 м. јутро 8 с. 50 м. вече
Карловац — Загреб пол 5 с 35 м јутро.
Загреб — Карловац пол 7 с 45 м. вече.

ЗАБАВА СРБКИЊАМА

V. књига.

у којој је III. свеска (последња) класичнога романа

Последњи дани Помпеја,

што га је с енглескога од Булвера превео Лаза Костић, сад је готова. Ова је свеска од свију досадањих свезака највећа обимом. Цена је свесци 50 новч. Цели овај роман у три свеске (око 750 страна) стоји 1 ф. 50 н.

Садржај прве четири свеске „Забаве Србкињама“ ово је:

I свеска. Приповедке Н. В. Гоголља с рускога превео Ђ. Поповић. I. (Сорочински сајам. — Вече уочи Иван-дана. — Ноћ уочи божића. — Записници сишавшега с ума.) Оваје свеска сасвим распачана.

II. свеска. Приповедке Н. В. Гоголља II. (Стари свет. — Страшна освета — Роб. — Невски проспе кт.) Цена 50 н.

III свеска. Последњи дани Помпеја роман Е. Л. Булвера, с енглеског превео Л. Костић I. Цена 50 н.

IV. свеска. Последњи дани Помпеја II. Цена 50 н.

Само наручбине с новцима уважавају се. Наручбине нека се изволе послати уредништву „Напредка“, или уредништву „Данице“ у Н Сад.

АБЕРДАР

ПРВИ ЈЕК.

Можда не ће „Абердар“ бити са свим непознат нашој књижевној публици

Абердарем су наши очеви звали пушку која глас одаје. Абердарем сам ја крстио моје срце док сам још ђаком био. Карактер и облик мога певања потпуно се казује овим именом.

Абердар је излетао звук по звук у Даници, Словенци. Летопису. Лицејци, Јавору, Вили И ево га сада прикупљеног и прирасслог, да у потпуној јеци „абер даде на четири стране“, да куцне на врата свуда где има топла дисаја и где има језика да уме протепати красну реч: слободно је!

Разместио сам га у три јека.

У првоме се огледа свет у коме смо поникли и време у које смо поникли, свет и време, као што су се у живоме срцу кристалисали.

У другоме се пева лепота у највишој, пева се љубав.

У трећем се причају догађаји.

Прва ће књига изнети 8 штампаних табака. У њој ће бити око 100 које ситнијих које крупнијих звукова у стиховима. Од њих није још ни трећина угледаоа јавности

Цена је књизи 5 гроша или 50 новчића.

Скупљачима долази на 7 књига осма или новци за њу

Новце са именима ваља слати мени, или коме је згодније уредништву „Матице“, или „Виле“.

Имена уписника ваља да ми стигну до конца Јануара 1868. јер их мислим штампати као занимљиву хронику наше књижевне публике

Како књижарске и комисионске радње у нас готово и нема, то очекујем нарочито од познаника својих да ме се сете скупљањем уписника.

У Београду последњег дана 1867. год.

Милан Кујунџић,
бил проф. у вел. школи.

ОГЛАСИ

Стечай

Отвара се на звание утительске женске школе у Н Бечею.

Плата е: 420 ф., за послугу школску 25 ф., слободан стан и потребан огрев за школу и стан.

Учебни е език србски.

Свака она, коя жели звание ово получити, има молбеницу свою с' крштеним писмом, са сведочбама о свршеним наукама, о моралном владаню и о доякошњем службованю за 4 неделѣ од првог изложеня ове обяве рачунаући консисториу Темишварской поднети. 22-2-3

Из седнице консисториско-школске у Темишвару 12 (24) децембра 1867. држане.

Стечай.

За место девоячке учитељке, коє има да се попуни у овдашньой србской девоячкой школи, расписує се течай до края Февруара о. г Плаћа е: 367 ф. 50 н. годишнѣ, 73 ф. 50 н у име станарине и 6 ф. 30 н. а. в у име паушала за писаће потребе.

Молбенице дотичне нека се путем надлежне власти предаду код овбашнѣг магистрата.

Карловци 29 (17.) ян 1868 21—2—3

МИЛИЋ, ШИК,
маіор, градоначалник вар администратор.

СВЕЖА

СЕМЕНА

као:

Луцерне детекине,
Штирске црвене детелине,
Ливадарске детелине,
Вике,
Муара,
Рай-траве,
Еспарзете,
Тимоте траве,
Бургундске беле репе велике,
Шећерне репе,
Права бачка кудељна семена.

26—1—3 код

Gebr. M. Kunewalder.
Pest, Josefsplatz Nr. 11.

Париз 1867. Беч 1866 Лондон 1862.

У Бечу

Graben Nr. 3,

1 Stock, Ecke der Kärntuerstraße

находећи се

Магазин за одело

Келера и Алта

кои е ради свога елегантног, само по найновием журналу самопроизведеном руву за господу на индустриским излозима одликовани найвишим медаљама за награду

препоручує своє производе уз е м с т в о найболѣ каквоће материе и найсолиднієга шва найефтиниом ценом фабричком:

Елегантно

балско одело,

фрак или салонски капут, чакшире и прслук

24 фор.

Путничка губа од абе .	од 8 до 30	ф
Зимски капут без пост. .	од 6 до 36	„
„ „ пост. . .	од 14 до 48	„
Пролетњи	од 6 до 26	„
Огртачи	од 8 до 30	„
Цело руво	од 16 до 36	„
Путничке бунде	од 36 до 85	„
Ловачке доламе	од 6 до 24	„
Шлофроци	од 8 до 26	„
Фрак и герок	од 14 до 28	„
Поповска мантия . . .	од 16 до 30	„
Зимске чакшире . . .	од 4 до 14	„
Разни прслуци	од 2 до 9	„

Далѣ сви могући

артикули од руву за господу.

Наручбине личне или писмене уз назначенѣ ширине груди, струка и дужине кракова, одмах се точнѣйше извршую, и свакой пошильци додає се од нас писмено е м с т в о, да се одело, коє нестои найболѣ или се недопадне, онога часа изменя.

Мустре од материя за желѣне аљине готови смо свагда на желю бадава послати, и на свако писмено питанѣ одмах се франко одговара.

Осланући се на то, да сву свою робу за готово купуемо, да смо у непосредном саобраштаю са првим фабрикама ово- и ванземаљским, напоследку држећи се свог чврстог начела, да што савестние реелно послужимо, препоручуемо се благоволеню п. н. публике с уверенѣм, да ћемо све учинити, да што солидние и болѣ одговоримо сваком исканю

С поштованѣм 195—40—50

Keller Alt. Graben Nr. 3. Wien.

НАРОЧИТО ДЕЈСТВО АНАТЕРИНВОДЕ ЗА УСТА

дра І. Попа, практ. зубара у Бечу, описано чрез дра Юлия Янела, практичнога лекара итд.

прописана на ц. к. клиници у Бечу од господе дра професора Ополцера, ректора магнифика, к. саског дворског саветника др. пл. Бранца, дра Хелера итд.

Служи за чишћенѣ зуба уобште. Своим химичким свойствима раствара слуз међу и на зубима.

Особито іой е употребляванѣ препоручити после обеда, како међу зубима запавше мрве од меса прелазећи у трулеж прете субстанции зуба и из уста распростиру смрад.

И у приликама, где се зубна среш почела правити, може се с користи употребити ер неда да отврдне среш. Ер нека е найманя точкица зуба пукла, оголѣни зуб наскоро почеће се ести, пропашће свакако, па ће и здраве зубе покварити.

Она дає зубима лепу природну им бою, свако туђе превлаченѣ химички растваравући и спирајући.

Врло е користна у одржаваню чистоте код художаственних зуба. Она их одржава у првобитной им бои, у сяю им, неда да се среш хвата, чува их од смрада.

Не само да утолява болѣ, коє долазе са шупљим и изеденим зубима, но неда ни да зло далѣ узима маха.

Исто тако добра е Анатеринвода за уста против трулежи десни и као поуздано и сигурно средство за утоляванѣ бола код шупљих зуба, као и код ревматске зубоболѣ. Лако, сигурно и без опасности по зле последице утолява Анатеринвода за уста болю за найкраће време.

Врло е добра Анатерин вода за уста одржавајући мирис задая, као и укланяући и гушећи сваки смрад из уста и довољно е сваки дан чешће испирати уста том водом.

Неможе се довољно препоручити код ослабљених десни. Нека се Анатеринвода за уста само четири неделѣ дана по провису употреблява, то нестає бледоће десни и на место ће доће приятно руменило.

Исто тако добра е Анатеринвода за уста код нияући се зуба, од кога зла многи шкрофулозни хоће да пате, као и кад с годинама хоће да нестає десни.

Такођер е поуздано средство Анатеринвода за уста код крвавих десни Узрок е томе у слабости удова зубних. У том случаю крута четкица за зубе потребна е, ер натре десни чиме се нова делателност изазове.

Може се добити у ***Новом Саду:*** код госп Ф. Шрајбера и апотекара К. Б. Гровингера; у ***Тителу:*** код госп. Т. Ђорђевића и Др; у ***Београду:*** код госп. Секулића апотекара; у ***Панчеву:*** код госп. Николића и нећака и код госп В. Х. Графа апотекара; у ***Митровици:*** код госп. Цајзбергера, апот; у ***Руми:*** код госп. Милутиновића; у ***Вуковару:*** код госп. Т. Станића, код госп. Крајчовића и код госп. Х. Киршбаума. 8—1—4

ГВОЗДЕНИ ПЛУГОВИ

трайне конструкције и особито добри за сремску, бачку и банатску землю, праве се и увек се могу добити уз е м с т в о, као и на пробу код **ФРАНЦА КЕБАУМА** у кући г. Хаџића, поред хотела „код зеленог венца“ а преко пута хотелу „код царице Елисавете“ у Новом Саду. 23—1—3

Властник, издаватлеь и одговорни уредник Ђорђе Поповић.

Брзотиском Игнята Фукса у Новом Саду.